

УДК 378:371.212.51:001.89(043.5)

Л.О. СУЩЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО СПЕЦКУРСУ “ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПОШУКУ” ЯК СКЛАДОВОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У статті висвітлено особливості й основні підходи до реалізації експериментального спецкурсу “Технологія наукового пошуку” як складової практичної підготовки майбутніх педагогів. Виокремлено та досліджено основні чинники цього впливу. Визначено та проаналізовано складові спецкурсу як чинника системного впливу на ефективну пошуково-дослідницьку діяльність майбутніх педагогів.

Ключові слова: експериментальне навчання, спецкурс, науково-дослідна робота, майбутній педагог, вищий навчальний заклад.

Сучасне суспільство висуває нові вимоги до людини й освіти. Виникає необхідність спрямування навчального процесу у вищих педагогічних закладах освіти на пошуки інноваційних шляхів розвитку творчої особистості українського вчителя. В умовах сьогодення актуальності набуває проблема дослідницької продуктивної підготовки студентів, одним із провідних завдань якої стає формування відповідних умінь у майбутніх педагогів.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що проблема організації науково-дослідної роботи студентів посідає значне місце в педагогічній теорії і практиці, є предметом досліджень С. Амеліної, В. Андреева, О. Білостоцької, С. Беляєва, А. Воробйова, П. Горкуненка, О. Дубасенюк, С. Золотухіної, Г. Кловак, М. Князян, В. Кулешової, В. Майбороди, О. Микитюка, О. Миргородської, Т. Мишковської, О. Набоки, В. Прошкіна, О. Рогозіної, М. Сомбаманії, Л. Султанової, М. Фролової, В. Шейко та ін.

Мета статті – розкрити основні підходи до реалізації експериментального спецкурсу “Технологія наукового пошуку” як складової практичної підготовки майбутніх педагогів.

На нашу думку, пріоритетним і найскладнішим завданням пошуково-дослідницького етапу (на V курсі) постає методичне забезпечення процесу *перетворення потреби майбутнього педагога у здійсненні дослідницького підходу до професійної діяльності на його життєву цінність*.

За нинішніх умов стає дедалі очевиднішою зміна ціннісних аспектів професійного навчання. На думку В. Морозова, був час, коли школу, а отже, практику навчання й виховання, протиставляли науці, власне науковому дослідженню. Вважали, що наука здійснює безперервний пошук, бореться проти будь-якої рутини, що тільки їй притаманні творчі засади, а школа, натомисть, бере лише усталене та перевірене, тобто те, що не підлягає сумніву, отже, є інституцією консервативною. Але практика доводить, що ця суперечність певною мірою штучна і що саме дослідницький компонент зближує науковий пошук та навчально-виховний процес, саме він стимулює творчий

підхід у практичній діяльності, а це сприяє науковій творчості. Тому в освітній практиці особливого значення набувають дослідницькі компоненти, які поступово стають дуже важливим складником педагогічної діяльності кожного вчителя. Звичайно, в такому разі ми маємо говорити про те, що педагогічне дослідження, яке здійснює вчитель, є свідомим цілеспрямованим пошуком способів удосконалення педагогічного процесу з використанням певного наукового апарату, теоретичних та емпіричних методів.

Безперечно, таке дослідження спрямоване на здобуття вчителем нових знань з метою успішної педагогічної діяльності, на відміну від науково-педагогічного дослідження, спрямованого на здобуття нових знань у науці. Хоча варто зауважити, що дуже часто творчий учитель не просто здобуває у процесі дослідження нові знання для себе, інколи ці знання стають відкриттями для науки. Такий учитель зазвичай працює на високому науково-педагогічному рівні, і його педагогічну діяльність можна справді назвати науковою. Такими творчими учителями-практиками є А. Макаренко, В. Сухомлинський, О. Захаренко, С. Логачевська та інші, які стали не лише педагогами, а й науковцями.

Учитель, який постійно використовує науково-дослідну роботу в педагогічній діяльності, визріває для примноження професійного потенціалу. Йому часто доводиться узагальнювати і свій досвід, і досвід своїх колег або навіть цілого вчительського колективу. Творчий учитель завжди прагне впровадити щось нове, перевірити це на практиці, щоб отримати достовірні дані про результати свого впровадження. У такому разі він безпосередньо включається у власне дослідницьку діяльність.

Цілком природно, що перед педагогом, який розпочинає науковий пошук, постає багато запитань [4, с. 40]:

- Що означає бути дослідником?
- Чи кожний здатен на це?
- Які особистісні риси мають бути притаманні досліднику та які знання й уміння йому потрібні?

Сучасні дослідники звертають увагу на те, що вже давно виникла гостра потреба в підготовці педагогів, які в усьому виявляють ініціативу, є справжніми дослідниками в найновішому значенні цього слова.

Відомий в Україні та за її межами психолог І. Русинка констатує: “Люди, які збираються жити в еру інформаційних технологій і цікавляться найновішими досягненнями в науці й технологіях, – це не та маса, яку легко можна змусити займатися нудною працею. Те, що ми здатні вбачати абсурд у багатьох нинішніх традиціях і установах, що міцно заволоділи свідомістю суспільства, свідчить про наше поступове позбавлення від бездумного автоматизму й небажання жити в тій системі координат, яка давно вже перестала відповідати нашим індивідуальним запитам і можливостям”. Далі додає: “Отож, щоб вирвати людину з цієї хибної системи координат, треба різко змінити понятійний апарат і вийти за межі пов’язаних стереотипів, учити особистість демонструвати напружені розумові і духовні зусилля, вивільнятися від звичних розумових схем, які обмежують здобуття нею нового досвіду, і найголовніше – навчати її думати

не випадковими аналогіями, асоціаціями і хибними образами, а чітко зрозумілими науковими поняттями, які адекватно відображають реальність” [5, с. 45].

На нашу думку, одним із можливих способів радикально змінити стан справ у цій сфері є *переорієнтація освітньої стратегії вищої школи*, її навчально-виховного процесу на *радикальні зміни в професійній підготовці вчителя*, де важливу роль покликана відіграти переорієнтація традиційної системи організації науково-дослідної роботи студентів педагогічних університетів, спрямування її (організації) на зміну наявних професійних цінностей.

Творче ставлення вчителя до педагогічного знання утворює психосоціальну основу використання із цією метою сучасних методів наукових досліджень, у процесі якого вчитель сам повинен стати причиною власної зміни. Деякі дослідники справедливо зауважують, що саме в такому творчому самоперетворенні полягає сенс генеративної дидактики дослідницького типу [2, с. 618–619].

Переконані, що тільки динамічна зміна себе, свого мислення робить можливим самоформування й набуття майбутнім учителем динамічної компетентності, яка забезпечує професійну успішність, нововведення, прогнозування змін і їх оригінальність, формує налаштованість на пошук, досягнення й відстоювання істини, тобто на сильні етичні джерела, які є моральними основами педагогічної професії.

Подібні концептуальні підходи знаходимо в російських дослідників щодо перетворення соціуму. О. Карпов, зокрема, доводить, що, “поєднуючись із пізнавальною ініціативою, пізнавальною самоорганізацією і творчою продуктивністю, “етика істини” здатна стати активним перетворювачем начал сучасного соціуму” [1, с. 15].

Єдність морального життя вчителя та його професійної діяльності найвиразніше виявляється в прийнятті ним концепції вищого рівня професійних цінностей і домагань, зокрема у виникненні оптимального наукового стилю професійного самовиявлення, проектуванні свого ціннісного самовизначення й життєздійснення.

Таку ціннісну орієнтацію майбутнього педагога в нашому експерименті на V курсі ми формували, спираючись на принципи когнітивної інструменталізації знань (пізнавальну гнучкість навчання, що приводить до когнітивної різноманітності в студентському колективі, пізнавальну генеративність, когнітивне розмаїття особистостей, соціокультурну взаємодію), здійснюючи синхронізацію з культурним і професійним майбутнім.

Ми враховували при цьому й те, що всі науково-методичні підходи мають межі свого застосування. Тому пріоритетною метою пошуково-дослідницького етапу (V курс) вважали пошук засобів, які б сприяли примноженню успіхів студентів у максимальному розкритті власних сил, і цей успіх *перетворював* би потреби майбутнього вчителя здійснювати пошуково-дослідницький підхід до своєї професійної діяльності в його життєву цінність. Йдеться про організацію такого *освітнього локусу студентської дослідницької діяльності*, що є стрижнем професійної підготовки майбутнього вчителя, цілеспрямованого його навчання та виховання під кутом зору становлення спеціалізованого сегмента дослідницької освіти на основі досягнень педагогічної науки.

У руслі цієї дослідницької програми ми акцентували основну увагу на формуванні особливого дослідницького інтелекту особистості майбутнього вчителя на останньому курсі професійного навчання.

Саме такий підхід до розуміння природи методичного використання науково-дослідної роботи в професійній підготовці педагогів покладено в основу спецкурсу *“Технологія наукового пошуку”*, підготовленого автором. Запропоновані спецкурси в кінцевому результаті мали сприяти інтенсивному пошукові *“наукового світу”*, в якому кожен індивід почувався б комфортно й захищено та водночас мав би можливість сповна реалізувати закладений у ньому творчий потенціал.

Отже, нами здійснена спроба використання інноваційного підходу до створення освітнього середовища активно-пошукового характеру, що має допомогти повною мірою активізувати теоретичні міркування у сфері майбутньої професійно-педагогічної діяльності; сприяти закріпленню стійких мотивів щодо впровадження основ науково-дослідницької діяльності; допомогти в досягненні психологічної свободи студентів у здійсненні науково-дослідної роботи; сприяти пошуковій активності студента як основній рушійній силі особистісно-професійного розвитку та саморозвитку.

Тому дослідна програма спецкурсів передбачала знайомство з методологічними засадами дослідження; особливостями організації праці в процесі наукового дослідження; видами та правилами оформлення наукових публікацій; загальними характеристиками магістерської роботи, вимогами до неї, її структурою й послідовністю виконання; загальними вимогами до науково-виробничої практики та стажування: визначення мети, завдань, змісту, основних видів діяльності під час її проходження; специфікою організації та проведення науково-дослідницької роботи в процесі викладання навчальних дисциплін; сутністю прийомів самоорганізації, самоаналізу, самоконтролю тощо.

Н. Хілл, автор популярних книг про те, як досягти успіху в житті, наголошував, що успіх не буває випадковим, його досягають, засвоюючи та застосовуючи закони, так само незмінні, як і закони всесвітнього тяжіння. Знання законів того, як відбуваються процеси розв’язання педагогічних ситуацій і завдань засобами науково-дослідної роботи, сприятиме прирощенню особистістю наукового досвіду, яке слід розуміти як глибоку переконаність у здатності реалізовувати свої істинні бажання, досягати головної мети в житті і в обраній професійній сфері.

Відомо, що мозок кожної людини реагує так, як йому підказують знання, закладені в нього, а мотиви, що покликані обґрунтовувати її поведінку, людина підшукує пізніше. Ураховуючи цей факт, ми намагалися наповнити програму спецкурсу таким масивом знань, який сприяв би прокладанню у свідомості нових шляхів мислення і сприйняття, що робить можливим вивільнення особистості з *“кайданів”* старих уявлень, допомагає їй докорінно змінити своє ставлення до всього, що її оточує, – зрештою, воно дає змогу по-іншому міркувати про природу виникнення тих чи інших педагогічних ситуацій.

Основні форми занять спецкурсів – лекції та практичні заняття, під час яких особливу увагу ми приділяли формуванню й закріпленню навичок організа-

ції розумової праці й життєдіяльності з позицій збереження здоров'я та раціональної організації власного часу. Лекції та семінарські заняття забезпечували поєднання науково-дослідної роботи студентів з їхньою навчальною діяльністю.

Логіка побудови лекційних та семінарських занять передбачала низку умов, які мали сприяти усвідомленню студентами суспільної значущості набутих знань і перетворення їх на особистісно значущі за допомогою застосування проблемно-пошукового методу пізнання. Уже на етапі планування та розробки матеріалу занять у їх зміст включалися елементи, що стимулюють формування інтересу студентів до навчальної дисципліни та процесу пізнання загалом.

Форми навчальних занять ми обирали таким чином, щоб студент бачив можливості своєї участі в процесі відкриття нових знань. Цьому сприяло створення проблемних ситуацій, постановка пізнавальних завдань, залучення студентів до підготовки та подальшого проведення певних пошуково-дослідницьких дій безпосередньо на лекціях і семінарах. Необхідною умовою було й передбачення у змісті навчального матеріалу запитань, що потребують поглибленої самостійної роботи студентів.

Програма спецкурсу *“Технологія наукового пошуку”* включала вивчення таких тем:

1. Наука і наукове пізнання. Дослідження як відкриття нового знання. Новаторські підходи до психолого-педагогічних досліджень.

2. Джерела та умови дослідницького пошуку. Специфіка наукового дослідження. Поняття про логіку дослідження.

3. Методологічний апарат дослідження. Функції дослідника. Глобальні, інтеграційні тенденції розвитку наукових досліджень і формування нової методологічної культури науки.

4. Методика й техніка досліджень у педагогічних науках. Зміст методичної структури педагогічного дослідження.

5. Інформаційне забезпечення наукової роботи. Сутність і види науково-технічної інформації. Методи пошуку та збору наукової інформації. Аналіз та інтерпретація інформації. Організація роботи з науковою літературою. Форми обміну науковою інформацією.

6. Комп'ютерні технології в наукових дослідженнях. Поняття автоматизованої системи обробки інформації (АСОІ). Сучасні комп'ютерні технології та Інтернет у педагогічних дослідженнях. Математичне моделювання в науковій роботі.

7. Організація дослідно-експериментальної роботи (психолого-педагогічне дослідження; вивчення передового педагогічного досвіду; експеримент і його види; статистичні методи; логічні процедури). Технологічні підходи до науково-дослідного процесу.

8. Узагальнення й аналіз результатів (інтерпретація, достовірні й артефактні висновки, апробація результатів дослідження, оформлення результатів).

9. Методика підготовки й оформлення курсових і магістерських робіт (поняття, загальна характеристика та вимоги до курсових і магістерських робіт; основні етапи підготовки робіт; структура та технічне оформлення курсових і магістерських робіт; підготовка до захисту та захист робіт).

10. Методика написання есе, тез доповідей та наукової статті.

11. Творча діяльність у педагогічному процесі. Ознаки творчої педагогічної діяльності сучасного вчителя. Пошукова активність як основа творчості. Креативність як інтегральна категорія дослідницької діяльності.

12. Дослідження як технологія навчання. Історія виникнення технології навчання. Комплекс вимог до дослідницької технології. Рівні дослідницького навчання. Сутність дослідницького підходу у процесі навчання учнів.

13. Мала академія наук – шлях школярів до дослідницького, пошукового способу мислення.

14. Організація науково-дослідницької діяльності педагога в освітньому закладі. Види дослідницької діяльності вчителя-практика. Інновації в організації пошуково-дослідницької діяльності педагогів як необхідність в умовах освітніх змін. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності вчителя.

Так, вивчення теми “Наука і наукове пізнання” передбачало знайомство студентів педагогічного університету з історичними етапами становлення й розвитку науки, особливостями сучасної науки, різними формами пізнання та їхньою сутністю. На заняттях у майбутніх фахівців формувалися знання про роль науки в житті людини, сутність педагогічної науки, відмінності між науковим пізнанням дійсності та повсякденним, з’ясовано структуру пізнавального процесу. Особливу увагу було зосереджено на з’ясуванні сутності психолого-педагогічного дослідження, його предметної спрямованості.

На практичних заняттях студентам пропонували такі типи завдань:

- сформулювати визначення понять (за необхідності звернутися до тлумачного словника): “авторитарний”, “гуманізація”, “інтуїція”, “мистецтво”, “концепція”, “мобільність”, “обґрунтування”, “потенціал”, “принцип”, “регламентація”, “статус”, “вимога”, “уніфікація”; ввести їх у речення;
- скласти пари чи групи понять, об’єднавши їх за будь-якою ознакою;
- підготувати відповіді на запитання: “У яких напрямках відбуваються зміни в сучасній освіті?”, “У чому полягає розбіжність понять “якість знань” та “якість освіти”?”, “Назвіть дві основні форми пізнання”, “Доведіть, що навчальна діяльність є формою пізнання” тощо;
- знайти помилки в наведених формулюваннях тощо.

Під час опрацювання теми “Методологічний апарат дослідження...” у процесі розгляду питання формування нової методологічної культури науки було наголошено на методології як системі принципів і засобів організації та побудови теоретичної і практичної діяльності в будь-якій галузі знань, у тому числі й педагогічній. Студентів знайомили зі специфікою педагогічної діяльності, цілями діяльності педагога-дослідника та вченого, особливостями досліджень у практичній і науковій педагогічній діяльності.

Вивчення теми курсу “Методика й техніка досліджень у педагогічних науках” слугувало формуванню у студентів уявлень про зміст методичної структури педагогічного дослідження: підготовчий період дослідження та його складові, критерії відбору дослідницької проблеми, аналіз логічної обґрунтованості, змісту та праксеологічний аналіз досліджуваної проблеми;

вправи на зародження елементів нової професійної думки, організація процедури впорядкування оцінки наукового пошуку тощо.

При цьому студенти знайомилися також зі змістом науково-дослідницької роботи, яка визначає і її внутрішню структуру. Загальна методика виконання науково-дослідницької роботи включає низку таких компонентів:

- 1) постановка проблемно-пошукової ситуації, визначення завдання дослідження;
- 2) усвідомлення дослідницького завдання, його мети;
- 3) формулювання кінцевої і проміжної мети в дослідницькому завданні;
- 4) аналітичний огляд теоретичних та експериментальних досліджень з питання, що розглядається, аналіз фактів, їхніх зв'язків і відношень, а також умов та методів вирішення завдань подібного типу;
- 5) висунення припущення, формулювання робочої гіпотези вирішення завдання;
- 6) вибір методів та методик дослідження, планування й організація експерименту;
- 7) вирішення дослідницького завдання, його виконання шляхом теоретичного обґрунтування та доведення гіпотези;
- 8) практична перевірка правильності вирішення дослідницького завдання, проведення експерименту, спостереження;
- 9) систематизація результатів експериментальних досліджень;
- 10) аналіз і узагальнення отриманих результатів дослідження, формулювання висновків, оцінювання теоретичного та прикладного значення наукових результатів.

За основу було взято ідею одного із засновників проблемного навчання І. Лернера, який назвав важливі етапи наукового дослідження: визначення (усвідомлення) мети дослідження; встановлення об'єкта вивчення; дослідження того, що відомо про об'єкт дійсності, його елементи та зв'язки між ними; постановка проблеми; визначення предмета дослідження; висунення гіпотези; побудова плану дослідження; здійснення накресленого плану, який коригується у процесі дослідження; перевірка гіпотези; установлення значення знайденого вирішення обраної проблеми для розуміння об'єкта в цілому; визначення сфер і меж застосування знайденого рішення [3].

Тому під час семінарських занять пріоритетними темами обговорення були такі: особливість методики педагогічного дослідження; характеристика процедури, вимог, критеріїв успішності; теоретичні методи наукових досліджень у педагогіці (спостереження, вивчення досвіду, продуктів діяльності, інтерв'ю й анкетування, експеримент; апробація результатів дослідження).

Узагальнюючи досвід найефективнішого використання прийомів підготовки майбутніх педагогів до успішного розв'язання педагогічних ситуацій і завдань засобами науково-дослідної роботи, розвитку їх професійних здібностей, наведемо ті методичні способи досягнення зазначеної мети, які мали виключне значення у процесі викладання спецкурсу:

– обрати серед перелічених можливі об'єкти психолого-педагогічного дослідження: учень, навчально-виховний процес, навчання першокласників читання, позаурочна та культмасова робота, пам'ять, виховання тощо;

– визначити предмет дослідження, якщо об'єктом є: навчання молодших школярів розв'язання простої задачі; формування естетичного досвіду в учнів; пізнавальна діяльність школярів на уроках географії; дослідницьке навчання старшокласників;

– використовуючи слова та словосполучення, сформулювати теми дослідницьких робіт: умови, підлітки, взаємодія вчителя та учнів, пізнавальна активність, розумовий розвиток, шляхи, саногенне мислення, креативність, методика навчання, толерантність, компетентнісний підхід, особливості, вихователь та вихованці, проблема, аудіювання, підліток, формування, особистісно орієнтований підхід, позакласна робота, інтенсифікація навчання, вплив, шляхи його подолання, гуманізація, інтелектуальна взаємодія, класний керівник;

– сформулювати тему наукового дослідження, спираючись на запропоновану мету: а) виявити та обґрунтувати особливості адаптації молодших школярів до навчальної діяльності в умовах школи-ліцею; б) вивчити роль казки в моральному вихованні школярів; в) обґрунтувати механізми стимулювального навчання школярів на уроках математики; г) розробити та експериментально перевірити методику формування наукового світогляду в учнів на уроках фізики;

– проаналізувати наведені фрагменти з дипломної роботи “Формування самостійності учнів молодшого шкільного віку у позаурочній діяльності”, простежити відповідність змісту роботи зразку (логічній структурі дослідження); проаналізувати коректність формулювання наукового апарату психолого-педагогічного дослідження тощо.

Основою дієвості цих методичних підходів є наявність механізмів створення в мотиваційній сфері майбутніх педагогів домінанти вищого порядку – такої місії життя майбутнього вчителя, яка сприятиме перетворенню потреби у здійсненні пошуково-дослідницького підходу на професійно-життєву цінність. Але все, що відбувається під час професійної підготовки, вибудовується фахівцями з актуалізованого в пам'яті певного досвіду діяльності майбутнього педагога.

Під час опрацювання теми “Інформаційне забезпечення наукової роботи” відбувалося знайомство студентів із сутністю й видами науково-технічної інформації, методами пошуку і збору наукової інформації, її аналізом та інтерпретацією. Робота майбутніх педагогів спрямовувалася на збагачення їхнього дослідницького досвіду в процесі раціональної організації виконання цілісних професійних вправ, що приносять задоволення як своєрідну винагороду за новизну підходу до своєї майбутньої професійної діяльності.

Під час семінарських занять майбутні педагоги як під керівництвом викладача, так і самостійно знаходили відповіді на такі запитання:

- Де можна відшукати вихідну інформацію, досліджуючи педагогічні проблеми?
- Яким має бути інформаційний пошук?

- Які інститути й організації в Україні здійснюють централізований збір і обробку інформації основних елементів опублікованих документів?
- Для чого використовуються і чим відрізняються банк даних, база даних, база знань?
- Що являє собою стадія попередньої підготовки інформації до опрацювання?
- Яким вимогам має відповідати процедура інтерпретації даних?
- Яку користь дає вивчення наукової літератури?
- На які етапи доцільно поділити процес роботи з науковою літературою?
- Які властивості мають наукові факти?
- Яких правил треба дотримуватися при цитуванні літератури?
- Які існують форми обміну науковою інформацією?

Особливе значення при цьому надавалося колективному обміну інформацією, яку ми добирали з метою пробудження та актуалізації особистісних інтелектуальних надбань студентів засобами емоційно вражаючих запитань-роздумів і відповідей, спонукання їх до ґрунтовного аналізу педагогічних ситуацій і завдань. Наведемо декілька актуально-перспективних тем, які нами було запропоновано майбутнім учителям у процесі дослідження:

- “Педагогічна наука “розгубилася” у розв’язанні складних проблем нового соціуму. Що це означає?”;
- “Ми ще ніколи не володіли таким обсягом інформації, але зустріли тип науковця, якого ще не бачила історія: він знає лише одну науку і навіть у цій науці знає тільки одну маленьку ділянку, навіть пишається цим. Чи може педагогічна наука бути суто дисциплінарною? Що означає сьогодні термін “мислити нелінійно” в умовах, коли формується людина як планетарний суб’єкт?”;
- “Що означає шлях учителя в науку, звернення до науки як шлях до самого себе, відкриття себе?”;
- “Хто з вас може переконливо сказати, що без наукового мислення можна успішно вирішити такі суперсучасні й красиві педагогічні завдання: “Розвивальне навчання”, “Формування у дітей творчого мислення”, “Технології повного засвоєння”, “Управління якістю освіти?”;
- О. Бісмарку належать крилаті слова, які він сказав у тяжкі для власної країни часи: “Дайте мені три тисячі класних учителів, і я вам побудую нову Німеччину”. Яких учителів О. Бісмарк мав на увазі?

Висновки. Отже, розглядаючи організацію науково-дослідної роботи майбутніх педагогів як органічну єдність цілеспрямованих, планомірних, екофасилітативних дій, спрямованих на ознайомлення з напрямками та діями майбутнього педагога-дослідника, ми організовували тренінги на вправлення й зародження елементів нової науково-професійної думки, прирощення досвіду раціонального самозмінювання, надбання власного енергетично-творчого потенціалу, що приносить задоволення як у процесі фахової підготовки, так і в майбутній професійній діяльності.

Тому в умовах сьогодення пошуково-творча діяльність майбутнього педагога наповнюється новим змістом і стає різновидом його особистісної самореалізації. Поглиблюючи ці ідеї, ми дійшли висновку, що саме ставлення

й інноваційний підхід до вибору змісту науково-дослідної роботи студентів необхідно постійно селективно осучаснювати й оновлювати як викладачам, так і студентам. Це та тенденція, яка вже стала незворотною. Вона вимагає створення й розвитку умов для самореалізації студента в науковій творчості в єдиному навчальному, виховному й науковому процесі відповідно до його здібностей і потреб.

Список використаної літератури

1. Карпов А.О. Метод научных исследований vs метод проектов / А.О. Карпов // Педагогика. – 2012. – № 7. – С. 14–25.
2. Карпов А.О. Общество знаний: слабое звено / А.О. Карпов // Вестник Российской академии наук. – 2010. – Т. 80. – № 7. – С. 616–623.
3. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения / И.Я. Лернер. – М. : Педагогика, 1981. – 185 с.
4. Морозов В. Педагогічний процес як просвітництво і дослідницька діяльність / В. Морозов // Вища освіта України. – 2013. – № 1. – С. 36–41.
5. Русинка І. Роль курсу “Психології” у підготовці студентів до успішної професійної діяльності / І. Русинка // Вища школа. – 2012. – № 8. – С. 42–51.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2014.

Сущенко Л.А. Особенности реализации экспериментального спецкурса “Технология научного поиска” как составляющей практической подготовки будущих педагогов

В статье освещаются особенности и основные подходы к реализации экспериментального спецкурса “Технология научного поиска” как составляющей практической подготовки будущих педагогов. Выделены и исследованы основные факторы данного воздействия. Определены и проанализированы составляющие спецкурса как фактора системного влияния на эффективную поисково-исследовательскую деятельность будущих педагогов.

Ключевые слова: экспериментальное обучение, спецкурс, научно-исследовательская работа, будущий педагог, высшее учебное заведение.

Sushchenko L. Features implementation of the pilot course “The technology of scientific research” as component of the practical training of future teachers

The article highlights the features and main approaches to implementation of the pilot course “The technology of scientific research” as part of the practical training of future teachers. Identified and investigated the main factors of this impact. Identified and analyzed as a factor constituting a special course systemic impact on the effective search and research activities of future teachers.

Proven to be one of the possible ways to radically change the situation in this area is a reorientation of the educational strategy of the higher school, its educational process on the radical changes in the training of teachers, where an important role to play reorientation of the traditional system of organization of research work of students of pedagogical universities, its direction (organization) on the modification of existing professional values.

Is accented by the fact that only dynamic change yourself, your thinking makes it possible to self-formation and acquisition of its dynamic future teacher competence, providing professional success, innovation, forecasting changes and their originality, forms the mood for searching on the achievements and upholding truth, that is to strong ethical sources that make up the moral foundations of the teaching profession.

Key words: experiential learning, special courses, research work, a future teacher, institution of higher education.